



Sygn. akt IV KK 38/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **Z. C., D. D., Ł. D., M. M., A. S.**
skazanych z art. 279 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 15 listopada 2022 r.,
kasacji wniesionych przez obrońców skazanych
od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach
z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15,

**1. uchyla powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach w
zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazuje temu
sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

**2. zwraca oskarżonym Ł. D., D. D. oraz A. S. uiszczone opłaty
od kasacji;**

3. zasądza od Skarbu Państwa :

- na rzecz adwokat A. T. (Kancelaria Adwokacka w K.) - obrońcy z urzędu oskarżonego Z. C. - kwotę 442,80 (czterysta czterdzieści dwa zł osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem opłaty za sporządzenie i wniesienie kasacji;

- na rzecz adwokat M. F. (Kancelaria Adwokacka w K.) - obrońcy z urzędu oskarżonego M. M. - kwotę 1180,80 (tysiąc sto osiemdziesiąt zł osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem opłaty za sporządzenie i wniesienie kasacji oraz obronę oskarżonego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15, Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach:

- w punkcie 2 - uznał oskarżonego Z. C. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach V, VII, X – XII, XV, XVI części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny z punktu V, XII, XV i XVI wyczerpały znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, czyny z punktów X, XI wyczerpały znamiona przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, czyn z punktu VII wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* przy przyjęciu, że każdego z tych czynów dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 18 czerwca 2002 r., sygn. akt V K 345/00 za czyn z art. 288 § 1 k.k. na karę trzech lat

pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od dnia 28 maja 2000 r. do 25 marca 2002 r. i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 3 – uznał oskarżonego Z. C. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach VI, VIII, XIV (przy przyjęciu, że wartość skradzionego mienia to łączna kwota 39 012,06 zł) i XVIII części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyn z punktu VI wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, czyny z punktów VIII i XVIII wyczerpały znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, a czyn z punktu XIV znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 4 – uznał oskarżonego Z. C. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XIII (przy przyjęciu, że wartość szkody wyniosła 35 000,00 zł) i XVII części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny te wyczerpały znamiona przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 278 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1

lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 5 - uznał oskarżonego Z. C. za winnego popełnienia przestępstwa zarzucanego mu w akcie oskarżenia, a opisanego w punkcie IX części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czynu dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 18 czerwca 2002 r., sygn. akt V K 345/00 za czyn z art. 288 § 1 k.k. na karę trzech lat pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od dnia 28 maja 2000 r. do 25 marca 2002 r. czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 6 - na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* orzeczone wyżej wobec oskarżonego Z. C. jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz kary grzywny połączył i w ich miejsce orzekł karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i karę łączną 500 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 8 - uznał oskarżonego M. M. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XXII, XXIV, XXVI, XXVIII – XXX, XXXIII, XXXV części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny te wyczerpały znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 9 - uznał oskarżonego M. M. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XXIII, XXV, XXVII, XXXI, XXXII, XXXVII części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny te wyczerpały znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;
- w punkcie 10 - uznał oskarżonego M. M. za winnego popełnienia przestępstwa zarzucanego mu w akcie oskarżenia, a opisanego w punkcie XXXIV części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że wartość szkody wyniosła 35 000,00 zł, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 278 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;
- w punkcie 11 - uznał oskarżonego M. M. za winnego popełnienia przestępstwa zarzucanego mu w akcie oskarżenia, a opisanego w punkcie XXXVI części wstępnej wyroku, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 289 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 289 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;
- w punkcie 12 - na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* orzeczone wyżej wobec oskarżonego M. M. jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz kary grzywny połączył i w ich

miejsce orzekł karę łączną 4 lat pozbawienia wolności i karę łączną 500 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 14 - uznał oskarżonego A. S. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XXXIV, XL – XLI, XLV, L, LI, LXX części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny z punktów XL, XLI, XLV, LI, wyczerpały znamiona przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 300 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł;

- w punkcie 15 - uznał oskarżonego A. S. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XLII, XLIII, XLVI, LVI, LVII, LIX – LXIV, LXVI, LXVII, LXXI - LXXV części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny z punktów XLIII, XLVI, LVI, LVII, LIX – LXIV, LXVI, LXI - LXXIV wyczerpały znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, czyn z punktu LXVII wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, a czyn z punktu LXXV wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., przy przyjęciu, że każdego z tych czynów dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 17 sierpnia 2004 r., sygn. akt III K 1441/01 za czyn z art. 288 § 1 k.k. na karę dwóch lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od dnia 1 marca 2001 r. do dnia 12 lipca 2002 r. i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art.

65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 300 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł;

- w punkcie 16 - uznał oskarżonego A. S. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach XLIV, XLVII – XLIX, LII – LV, LXV, LXVIII, LXXXIX części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że czyny z punktów XLIV, XLVII – XLIX, LIV, LV, LXV, LVIII, LXIX, wyczerpały znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*, czyny z punktu LII, LIII wyczerpały znamiona przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł;

- w punkcie 17 - na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* orzeczone wyżej wobec oskarżonego A. S. jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz kary grzywny połączył i w ich miejsce orzekł karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i karę łączną 500 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł;

- w punkcie 18 uznał oskarżonego D. D. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodów dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach LXXVI - LXXX części wstępnej wyroku, przy przyjęciu, że każdego z tych czynów dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Oświęcimiu z dnia 14 października 2004 r., sygn. akt II K 349/04 za czyn z art. 279 § 1 k.k. i art. 275 § 1 k.k. i art. 278 § 5 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k. zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w

Krakowie z dnia 13 kwietnia 2005 r., sygn. akt IV Ka 1816/04 na karę jednego roku pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od dnia 28 maja 2004 r. do 14 października 2004 r., od dnia 13 lipca 2005 r. do 27 lutego 2006 r., czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 400 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł;

- w punkcie 37 – oskarżonego Ł. D. uznał za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, dopuścił się popełnienia ciągu przestępstw zarzucanych mu w akcie oskarżenia, a opisanych w punktach CI, CIII – CVI części wstępnej wyroku, a każdy z tych czynów wyczerpywał znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 291 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 150 zł;

- w punkcie 38 – oskarżonego Ł. D. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w akcie oskarżenia, a opisanego w punkcie CII części wstępnej wyroku czynu, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 150 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 150 zł;

- w punkcie 39 - na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* orzeczone wyżej wobec oskarżonego Ł. D. jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz kary grzywny połączył i w ich miejsce orzekł karę łączną 2 lat pozbawienia wolności i karę łączną 200 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 150 zł;

- w punkcie 40 - na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* wykonanie

orzeczonej wobec oskarżonego Ł.D. kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby lat 5;

- w punkcie 41 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem XLI orzekł wobec oskarżonego A. S. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz L. Sp. z o.o. – Sp. k. w J. kwoty 5000 zł z tym, że przyjął, że oskarżony A. S. do zapłaty wskazanej kwoty zobowiązany jest solidarnie z M. B., R. L. i A. M.;

- w punkcie 42 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem XXXIII orzekł wobec oskarżonego M. M. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz R. W. kwoty 10 000 zł z tym, że przyjął, że oskarżony M. M. do zapłaty wskazanej kwoty zobowiązany jest solidarnie z oskarżonym R. L. i M. B.;

- w punkcie 43 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem LXIV orzekł wobec oskarżonego A. S. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz TU S.A. w S. kwoty 12 092, 31 zł, z tym, że przyjął, że oskarżony A. S. do zapłaty wskazanej kwoty zobowiązany jest solidarnie z A. Ś., A. i M. B.;

- w punkcie 44 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem CII orzekł wobec oskarżonego Ł. D. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz S. S.A w A. kwoty 248 216,46 zł;

- w punkcie 45 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem XXXIX orzekł wobec oskarżonego A. S. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz P. S.A. kwoty 98 872,67 zł;

- w punkcie 46 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem VII orzekł wobec oskarżonego Z. C. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz P. S.A. kwoty 5000 zł;

- w punkcie 47 - na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy przed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine* w związku z czynem XLVII orzekł wobec oskarżonego A. S. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz PHUP O. kwoty 2000 zł;

- w punkcie 49 - uniewinnił oskarżonego A. S. od popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punktach LVII i LXXII części wstępnej wyroku;
- w punkcie 50 - uniewinnił Z. C. od popełnienia czynu zarzuconego mu w akcie oskarżenia, a opisanego w punkcie IV części wstępnej wyroku.

Wyrok zawiera także rozstrzygnięcia dotyczące innych oskarżonych oraz w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji wywiedzionych od powyższego orzeczenia między innymi przez:

- obrońców Z. C., M. M., A. S., D. D. i Ł. D., którzy zaskarżyli powyższe orzeczenie co do całości rozstrzygnięć skazujących, dotyczących ww. oskarżonych,
- prokuratora, który zaskarżył ww. orzeczenie na niekorzyść m.in. oskarżonych Z. C., M. M., A. S., D. D. oraz Ł. D.,

- a nadto pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego Towarzystwa S.A. z siedzibą w S., który zaskarżył orzeczenie w zakresie braku nałożenia obowiązku naprawienia szkody na rzecz ww. Towarzystwa wobec Z. C., M. M., S. Ś. i M. Ś.,

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21,

I. na zasadzie art. 437, 439 § 1 pkt 7, 449, 456 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 15 w zakresie skazania A. S. za przestępstwa z punktu LVII i punktu LXXII oraz uniewinnienia tego oskarżonego od wyżej wskazanych przestępstw w punkcie 49 wyroku i w tej części sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu Katowice - Wschód w Katowicach do ponownego rozpoznania;

II. na zasadzie art. 437, 438, 440, 449, 456 i 624 k.p.k.

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- a) za pozostałe czyny opisane w punkcie 15 wyroku to jest z punktu XLII, XLIII, XLVI, LVI, LIX - LXIV, LXVI, LXVII, LXXI, LXXIII - LXXV, wymierzył oskarżonemu A. S. na mocy art. 279 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. oraz w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy obowiązującej przed 1 lipca 2015 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k. jedną karę 3 lat pozbawienia wolności oraz jedną karę grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych przy przyjęciu jednej stawki dziennej za równoważną kwocie 50 złotych;

- b) ustalił, iż w ramach ciągu przestępstw przypisanego A. S. w punkcie 15 wyroku jako wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k. został popełniony czyn opisany w punkcie LXXI w miejsce wymienionego omyłkowo dwukrotnie punktu LXI, a nadto w punkcie 16 wyroku został przypisany czyn opisany w punkcie LXIX i w związku z tym wyeliminował z tego ciągu czyn z punktu LXXXIX;
- c) w pozostałej części punkt 14 i 16 wyroku utrzymał w mocy;
- d) uchylił punkt 17 wyroku i na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy obowiązującej przed 1 lipca 2015 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych wobec oskarżonego A. S. kar jednostkowych orzekł karę łączną 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w ilości 500 (pięćset) stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 50 (pięćdziesiąt) złotych;
- e) ustalił, iż czyn przypisany oskarżonemu M. M. w punkcie 11 wyroku stanowi przestępstwo z art. 289 § 2 k.k.;
- f) w tym punkcie zawarł rozstrzygnięcie dotyczące oskarżonego A. K.;
- g) przyjął za podstawę prawną wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonego Z. C. w punkcie 4 wyroku przepisy art. 278 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. oraz w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy obowiązującej przed 1 lipca 2015 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k.;
- h) z opisu czynów przypisanych oskarżonemu K. B. w punkcie 1 wyroku oraz D. D. w punkcie 18 wyroku wyeliminował zwrot „czyniąc sobie z popełnienia przestępstw stałe źródło dochodów”, natomiast z podstawy prawnej przypisanych oskarżonemu czynów i podstawy prawnej wymiaru kary przepis art. 65 § 1 k.k.;
- i) w tym punkcie zawarł rozstrzygnięcie dotyczące oskarżonego R. K.;
- j) w tym punkcie zawarł rozstrzygnięcie dotyczące oskarżonego D. S.;
- k) orzeczoną wobec oskarżonego Z. C. w punkcie 6 wyroku karę łączną obniżył do 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności;
- l) w tym punkcie zawarł rozstrzygnięcie dotyczące oskarżonego A. K.;
- m) uchylił orzeczenie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary łącznej pozbawienia wolności w stosunku do oskarżonego Ł. D. z punktu 40 wyroku;

- n) na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy obowiązującej przed 1 lipca 2015 roku orzekł wobec oskarżonego Z. C. obowiązek naprawienia części szkody poprzez zapłatę na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. w S. w kwocie 5.154 zł w związku z czynem z punktu V;
- o) na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu ustawy obowiązującej przed 1 lipca 2015 roku orzekł wobec oskarżonych M. M., S. Ś. i M. Ś. obowiązek naprawienia części szkody poprzez zapłatę na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. w S. kwot po 7.160 zł od każdego z nich w związku z czynami - odpowiednio z punktu XXIV, XCI i XCII;
- p) ustalił, iż w ramach nałożonego obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego Ł. D. w punkcie 44 wyroku winien zapłacić kwotę 62.054 zł odpowiadającej części szkody w związku z czynem CII;
- q) ustalił, iż w ramach nałożonego obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego A. S. w punkcie 45 wyroku winien zapłacić kwotę 24 718 zł odpowiadającą części szkody w związku z czynem XXXIX, a nadto w punkcie 47 wyroku winien zapłacić kwotę 500 złotych odpowiadającą części szkody w związku z czynem XLVII;
- r) ustalił, iż w ramach nałożonego obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego Z. C. w punkcie 46 wyroku winien zapłacić kwotę 1000 zł odpowiadającej części szkody w związku z czynem z punktu VII;

2. w pozostałej części zaskarżony utrzymał w mocy.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku kasacje wywiedli obrońcy oskarżonych Ł. D., A. S., M. M., D. D. i Z. C..

Obrońca Ł. D. – adwokat J. R. zaskarżył orzeczenie w stosunku do tego oskarżonego w całości, zarzucając mu:

- 1) uchybienie przepisom art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., przez uznanie skazanego Ł. D. (D.) za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie CII aktu oskarżenia, opisanego w wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15 - w tożsamo określonym punkcie, podczas gdy jedynym winnym

popęłnienia tego występku, według prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2016 r., sygn. akt III K 47/15, został uznany skazany L. K. s. H. i R., urodzony 21 sierpnia 1957 r. w Katowicach (przestępstwo opisane w punkcie CCLXV wyroku w sprawie III K 47/15);

2) uchybienie przepisowi art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 4 § 1 k.k.) przy uwzględnieniu treści art. 49 § 1 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 523 § 1 k.p.k., w ustaleniu przez sąd odwoławczy w punkcie II lit. p wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21, że w ramach nałożonego wyrokiem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15 (punkt 44), obowiązku naprawienia szkody przez skazanego Ł. D., ten winien zapłacić kwotę 62.054 zł spółce S. S.A. z siedzibą w A., odpowiadającej części szkody w związku z czynem zarzucanym mu w punkcie CII aktu oskarżenia, podczas gdy:

- nigdy nie istniała spółka działająca pod firmą: „S. S.A. z siedzibą w A.” i taka nie była pokrzywdzonym w niniejszym postępowaniu w zakresie czynu opisanego w punkcie CII aktu oskarżenia;

- spółka B. S.A. w A. (KRS: [...]) złożyła wniosek o obowiązek naprawienia szkody w imieniu spółki S. sp. z o.o. z siedzibą w J. (KRS: [...]; dalej: „S.1 sp. z o.o.”) w czasie, gdy spółka S.1 sp. z o.o. istniała, nie była postawiona w stan likwidacji, jej zarząd był obsadzony, a prokurenci spółki B. S.A. z siedzibą w A. nie byli uprawnieni do występowania w imieniu pokrzywdzonej spółki i reprezentowania jej na zewnątrz, a zatem brak było wniosku o którym mowa w art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2015 r.;

- czyn ten opisany w punkcie CII aktu oskarżenia, w całości został popełniony przez skazanego L. K. (K.), co bezsprzecznie wynika z treści prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2016 r., sygn. akt III K 47/15, z którego z kolei nie wynika, by skazany Ł. D. miał dopuścić się jego popełnienia z kimkolwiek innym, a przy tym w wydanym wcześniej, prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia

18 kwietnia 2016 r., sygn. akt III K 47/15, nie orzeczono by skazany L. K. miał dopuścić się jego popełnienia z kimkolwiek innym;

- orzeczenie ówczesnego środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu do 1 lipca 2015 r.), w odniesieniu do sprawcy występkę z art. 291 § 1 k.k., jest — w realiach niniejszej sprawy - niemożliwe, albowiem przestępstwo to nie tworzy kręgu pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k.;

3) rażące naruszenia prawa, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na:

a) obrazie:

- przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia a to: art. 433 § 1 k.p.k., art. 437 § 1 i 2 k.p.k., art. 438 pkt 1 – 4 k.p.k., art. 440 k.p.k.,

- przepisów prawa materialnego z art. 69 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 4 § 1 k.k.) oraz art. 3 k.k. i art. 53 § 1 i § 2 k.k., a także art. 56 k.k.

przez

wyjscie poza granice zaskarżenia wskazane w apelacji prokuratora Prokuratury Okręgowej w Katowicach z dnia 18 grudnia 2020 r., w postaci uchylenia punktu 40 wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15, tj. orzeczenia w zakresie zastosowania w stosunku do skazanego środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na okres 5 lat próby (punkt II lit. m wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21), w sytuacji gdy z okoliczności sprawy - ujawnionych w aktach sprawy - wprost wynika, że:

- prokurator domagał się zmiany wyroku sądu I instancji przez wymierzenie w miejsce dotychczasowej kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności, kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a nie domagał się uchylenia rozstrzygnięcia w zakresie środka probacyjnego,

- wywiedziono apelację również na korzyść skazanego;

- skazany nie był dotychczas karany;
 - co najmniej jeden z zarzucanych mu czynów (opisany w punkcie CII aktu oskarżenia) został popełniony w całości przez inną osobę;
 - orzeczona kara pozbawienia wolności nie przekraczała 2 lat;
 - warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności byłoby - w świetle postawy skazanego, jego charakteru, sposobu życia, właściwości i warunków osobistych, dotychczasowego sposobu życia i zachowania się po okresie wskazanym jako rzekomy czas popełnienia przezeń przestępstw - przy abstrakcyjnym przyjęciu, że skazany dopuścił się zarzucanych mu czynów - wystarczające dla osiągnięcia celów kary;
 - sąd odwoławczy uchylił opisany środek probacyjny powołując się na błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał istotny wpływ na treść orzeczenia, podczas gdy ujawnienie się takowego winno skutkować uchyleniem wyroku sądu I instancji;
- b) obrazie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. przez utrzymanie w mocy (punkt II podpunkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21) wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15 w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach 37, 38 i 39 przedmiotowego orzeczenia sądu I instancji, tj. przez:
- nierozpatrzenie w sposób prawidłowy zarzutów apelacji obrońcy (wówczas oskarżonego) Ł. D.;
 - przyjęcie wbrew stanowi faktycznemu wynikającemu z akt sprawy, że skazany jest winnym popełnienia zarzucanych mu w punktach CI, CIII-CVI aktu oskarżenia występów, podczas gdy zgromadzony i ujawniony w toku przewodu sądowego przed sądem I instancji materiał dowodowy na taką konkluzję nie zezwalał.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21 w części, tj. rozstrzygnięć zawartych w punktach: II lit. m oraz lit. p i III - w odniesieniu do skazanego Ł. D. i uniewinnienie skazanego od popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia w punkcie CI, CII, CIII, CIV, CV i CVI czynów; ewentualnie o:

2) uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt XXIII Ka 215/21 w części, tj. w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach: II lit. m oraz lit. p i III - w odniesieniu do skazanego Ł. D. i przekazanie Sądowi Okręgowemu w Katowicach sprawy do ponownego rozpoznania, względnie uchylenie również wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt IV K 99/15 i przekazanie sprawy w odniesieniu do skazanego Ł. D. i przekazanie sprawy sądowi I instancji.

Drugi z obrońców oskarżonego Ł. D. – adw. R. B. zaskarżył wyrok sądu odwoławczego, w stosunku do tego oskarżonego, w całości - zarzucając mu rażące naruszenie przepisów postępowania a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak należytego rozważenia podnoszonego w środkach zaskarżenia zarzutu obrazy art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegający na uchybieniu prawidłowej kontroli odwoławczej i „niepełne nierozważenie zarzutów odwoławczych podnoszących dokonanie wybiórczych ustaleń faktycznych przez Sąd I instancji a w konsekwencji przyjęciu, że Ł. D. zrealizował znamiona czynów przypisanych skazanemu w punktach 37 i 38 wyroku Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach, podczas gdy prawidłowa analiza zebranego w toku postępowania materiału dowodowego, oceniana zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego w szczególności w zakresie oceny depozycji M. B. prowadzi do wniosków odmiennych, co skutkowało niepełną kontrolą odwoławczą wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach”.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego M. M. zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając mu mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a to:

1. obrazę przepisów postępowania, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy wszechstronnej kontroli odwoławczej zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego, a nadto wszechstronnego rozważenia i ustosunkowania się w uzasadnieniu orzeczenia do wszystkich zarzutów zawartych w tym środku - w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach, sygn. akt: IV K 99/15 z dnia 5 sierpnia 2020 roku;

2. obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. polegającą na arbitralnym i bezkrytycznym zaakceptowaniu przez sąd odwoławczy niewątpliwie nieprawidłowej oceny materiału dowodowego poczynionej przez sąd I instancji, a przez to brak należytej kontroli odwoławczej w toku przeprowadzonego postępowania odwoławczego, przy jednoczesnym ogólnikowym powołaniu się na poprawność orzeczenia sądu I instancji, w granicach swobodnej oceny dowodów, a także polegającą na mało wnikliwej, dowolnej analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego podczas rozpoznania zarzutów środka odwoławczego i brak rzeczowego odniesienia się do wszystkich zarzutów, argumentów i wniosków dowodowych podniesionych w apelacji, w szczególności poprzez:

- wyprowadzenie niesłusznych wniosków wynikających z zeznań świadka M. B., A. P., A. Ś. nie dostrzegając argumentacji przedstawionej przez obronę w środku odwoławczym;
- uznanie za w pełni wiarygodne zeznania świadka M. B. nie dostrzegając argumentacji przedstawionej przez obronę w środku odwoławczym;
- sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób lakoniczny i ogólnikowy, ustosunkowując się do zarzutów apelacji pobieżnie i w sposób wybiórczy, tym samym naruszając zasadę bezstronności, czyniąc niemożliwym przeprowadzenie merytorycznej kontroli podstaw wnioskowania Sądu I instancji;

3. obrazę przepisów postępowania, a to art. 375 § 1 i 2 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie, a nieuzasadnione zastosowanie art. 48 § 2 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. polegające na bezkrytycznym zaakceptowaniu przez sąd odwoławczy niewątpliwie nieprawidłowej praktyki stosowanej w sprawie przez sąd I instancji poprzez usunięcie oskarżonego z sali w trybie art. 48 § 2 podczas, gdy zastosowanie winien znaleźć w tej sytuacji art. 375 k.p.k., a usunięcie oskarżonego z sali rozpraw winno mieć charakter tymczasowy.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i wyroku Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, względnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Obrońca oskarżonego D. D. zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając mu mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a to:

1. obrazę przepisów postępowania, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy wszechstronnej kontroli odwoławczej zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego, a nadto wszechstronnego rozważenia i ustosunkowania się w uzasadnieniu orzeczenia do wszystkich zarzutów zawartych w tym środku - w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach, sygn. akt: IV K 99/15 z dnia 5 sierpnia 2020 roku;

2. obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. polegającą na arbitralnym i bezkrytycznym zaakceptowaniu przez sąd odwoławczy niewątpliwie nieprawidłowej oceny materiału dowodowego poczynionej przez sąd I instancji, a przez to brak należytej kontroli odwoławczej w toku przeprowadzonego postępowania odwoławczego, przy jednoczesnym ogólnikowym powołaniu się na poprawność orzeczenia sądu I instancji, w granicach swobodnej oceny dowodów, a także polegającą na mało wnikliwej, dowolnej analizie zgromadzonego w sprawie

materiału dowodowego podczas rozpoznania zarzutów środka odwoławczego i brak rzeczowego odniesienia do wszystkich zarzutów, argumentów i wniosków dowodowych podniesionych w apelacji, w szczególności poprzez:

- wyprowadzenie niesłusznych wniosków wynikających z zeznań świadka M. B., A. P., A. Ś. nie dostrzegając argumentacji przedstawionej przez obronę w środku odwoławczym;
- uznanie za w pełni wiarygodne zeznania świadka M. B. nie dostrzegając argumentacji przedstawionej przez obronę w środku odwoławczym;
- sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób lakoniczny i ogólnikowy, ustosunkowując się do zarzutów apelacji pobieżnie i w sposób wybiórczy, tym samym naruszając zasadę bezstronności, czyniąc niemożliwym przeprowadzenie merytorycznej kontroli podstaw wnioskowania Sądu Okręgowego.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i wyroku Sądu Rejonowego w Katowice - Wschód w Katowicach oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, względnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi.

Obróńca oskarżonego A. S. zaskarżyła wyrok sądu odwoławczego w całości, zarzucając mu rażące naruszenie prawa mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku, polegające na:

1. naruszeniu przepisów prawa procesowego tj.:

- art. 4 k.p.k. nakazującego organom prowadzącym postępowanie karne badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego,
- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez poczynienie ustaleń faktycznych, które w rzeczywistości stanowią zbyt dowolną ocenę dowodów prowadzącą do zupełnie nieuzasadnionego przypisania A. S. sprawstwa wszystkich zarzucanych mu aktem oskarżenia przestępstw, co nastąpiło wskutek uznania za w pełni wiarygodne zeznań świadka A. Ś. mimo jednoznacznej opinii biegłej o braku waloru

wiarygodności psychologicznej większości jego zeznań, zeznań świadka M. B. mimo niejednoznacznej opinii biegłej co do ich wiarygodności, zeznań świadka R. L., mimo, iż jego postawa w stosunku do organów ścigania w toku prowadzonych przeciwko niemu postępowań była zmienna (sam świadek zeznał, że do pewnego momentu nie mówił prawdy), co winno poddawać w wątpliwość jego depozycje,

- art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. - sąd odwoławczy, jako sąd kontrolujący przede wszystkim prawidłowość orzekania sądu pierwszej instancji, zobligowany jest rozważyć wszystkie zarzuty oraz wnioski sformułowane w środku odwoławczym i - o ile utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie - powinien wykazać, dlaczego zarzuty skarżącego ocenił jako nietrafne, co jednak w niniejszej sprawie potraktowane zostało bardzo ogólnikowo.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego Z. C. zaskarżyła wyrok sądu odwoławczego w całości, zarzucając mu:

1. rażąco naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku sądu II instancji, a polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd Okręgowy w Katowicach wszechstronnej kontroli odwoławczej i rzetelnej, a przede wszystkim zindywidualizowanej analizy zarzutów i wniosków zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego oraz na nieustosunkowaniu się do nich w sposób wyczerpujący, jak również wyrażające się niezasadnym zaaprobowaniem przyjętej przez sąd I instancji analizy całego materiału dowodowego, w tym błędnym uznaniem za prawidłowy ustalony stan faktyczny, co w konsekwencji skutkowało utrzymaniem w mocy rażąco niesłusznego orzeczenia sądu I instancji,
2. rażąco naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k., mające istotny wpływ na treść wyroku sądu II instancji, a wyrażające się nieprawidłowo przeprowadzoną kontrolą odwoławczą, a to przez bezrefleksyjne przyjęcie za prawidłowe ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji w szczególności w przedmiocie zeznań M.

B., R. L. i A. Ś. oraz przez zaakceptowanie dowolnego rozumowania sądu I instancji, wyjaśniającego sprzeczne ze sobą ustalenia dokonane na podstawie zebranego materiału dowodowego, co wpłynęło również na wymierzenie skazanemu kary niewspółmiernie surowej.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości, jak również częściowo zmienionego tym wyrokiem wyroku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Katowice-Wschód w Katowicach.

W odpowiedziach na kasacje prokurator wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje.

Kasacje okazały się zasadne w tym znaczeniu, że musiały skutkować uchyleniem wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach w zaskarżonej części i przekazaniem sprawy ww. sądowi w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Mimo zauważalnych mankamentów wywiedzionych w niniejszej sprawie nadzwyczajnych środków zaskarżenia, polegających m.in. na wadliwym formułowaniu niektórych zarzutów, błędnym ich kwalifikowaniu i lakonicznym uzasadnianiu oraz pomimo nietrafności pewnych zarzutów (do kwestii tych Sąd Najwyższy odniesie się w dalszej części uzasadnienia), wszyscy skarżący zdolali wykazać, że sąd odwoławczy, przy rozpoznawaniu apelacji wniesionych na korzyść oskarżonych Z. C., M. M., A. S., Ł. D. i D. D., nie dochował standardów rzetelnej kontroli odwoławczej, wyznaczonych treścią przepisów art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., przez co dopuścił się rażącej obrazy tych regulacji, która mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Na wstępie, odnosząc się do argumentów podniesionych także w odpowiedziach na kasacje, należy zauważyć, że prawdą jest, iż nie można skutecznie stawiać kategorycznego zarzutu naruszenia przepisów art. 433 i 457 k.p.k., gdy sąd odwoławczy nie rozważa każdego zarzutu z osobna. Bez wątpienia słusznie zauważa się również, że istotne jest, by w orzeczeniu odnaleźć replikę na wszystkie zarzuty, a kwestia techniki sporządzenia uzasadnienia ma w tej perspektywie znaczenie wtórne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10

marca 2017 r., V KK 6/17). Nie można odmówić trafności i tej konstatacji, zgodnie z którą »sposób wykonania obowiązku z art. 457 § 3 k.p.k. w odniesieniu do zarzutów i wniosków apelacji (art. 433 § 2 k.p.k.) jest pochodną z jednej strony, jakości i kompletności wyводу zawartego w uzasadnieniu wyroku sądu I instancji, a z drugiej strony, treści zarzutów apelacji oraz argumentacji, która ma wspierać te zarzuty. Jeśli zatem analiza dokonana przez sąd *meriti* jest prawidłowa, wszechstronna i w konsekwencji trafna, to sąd odwoławczy niejednokrotnie może w istocie nie mieć żadnych "nowych" argumentów, które by można było przedstawić skarżącemu w ramach ustosunkowania się do zarzutu« (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2022 r., IV KK 280/21). Rzecz jednak w tym, że w przedmiotowej sprawie, nie można było odwołać się do tych trafnych tez. Pisemne motywy wyroku sądu pierwszej instancji nie tylko bowiem nie zawierają wywodów pozwalających na stwierdzenie, że organ ten dokonał analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób respektujący zasady wynikające z treści art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., ale nadto są bardzo powierzchowne w warstwie poświęconej ustaleniom faktycznym.

Rozwijając ten wątek, należy zauważyć, że niezwykle lakoniczne i ogólnikowe rozważania zawarte w ww. dokumencie procesowym, nie pozwalają na stwierdzenie, jaki dokładnie był przebieg poszczególnych „przestępnych zdarzeń” i jaką rolę w popełnieniu konkretnych czynów, odgrywały osoby uznane przez sąd za ich sprawców. Sąd nie wskazał również, które dokładnie dowody (w których konkretnie fragmentach) stały się podstawą poczynionych przezeń ustaleń. Brak jest nadto pogłębionych uwag na temat dowodów (fragmentów dowodów), które były z tymi ustaleniami niezgodne. Odzwierciedlony w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji proces myślowy, dotyczący oceny materiału dowodowego, również daleko odbiega od standardów wyznaczonych treścią art. 424 k.p.k., dając podstawy do wnioskowania, że nie tylko opis tego procesu, ale i sama ocena materiału dowodowego dokonana przez organ *meriti* była wadliwa i nie odpowiadała standardom z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. W powyższym kontekście warto wspomnieć, że w uzasadnieniu wyroku sądu rejonowego, nader liczne są zwroty, które w istocie nie niosą za sobą żadnych konkretnych treści. Nie można bowiem inaczej ocenić fraz o brzmieniu: „wprost wskazywał składy, które

niemal w całości, poza paroma wyjątkami pokrywały się z tymi, o których mowa pierwotnie”, „w sposób logiczny był w stanie wyjaśnić pewne nieścisłości i rozbieżności szczególnie co do składów”, „stąd o ile pierwotnie chociażby R. L. czy M. B. nie wskazywali pełnych składów”, „zauważyć należy, że aktualnie podawane składy co do zasady się zgadzały”, „co istotne zarówno świadek B., jak i świadek L. wprost wskazywali udział konkretnych osób w konkretnych zdarzeniach”, „jednakże (...) świadek podał kilka szczegółów, które pozwoliły sądowi na zbudowanie także w oparciu o jego zeznania stanu faktycznego stanowiącego podstawę skazań”.

Powyższe zwroty, wskazane jedynie przykładowo, uprawniają do wnioskowania, że ocena materiału dowodowego dokonana przez organ *a quo* była pobieżna, a sąd ten nie zadał sobie trudu dokładnego zidentyfikowania sprzeczności występujących w zgromadzonym materiale dowodowym i to zarówno tych o charakterze wewnętrznym (tj. występujących w oświadczeniach pochodzących od tych samych osób), jak i zewnętrznym (tj. pomiędzy środkami dowodowymi pochodzącymi od różnych źródeł dowodowych), nie mówiąc już o szczegółowym wyjaśnieniu znaczenia tych rozbieżności dla globalnej oceny wiarygodności konkretnego dowodu. Należy także podkreślić, że wywody sądu pierwszej instancji zawodzą nie tylko w warstwie dotyczącej oceny zeznań świadków, ale również, jeśli chodzi o ocenę dowodów z opinii sądowo – psychologicznych dotyczących psychologicznych kryteriów wiarygodności zeznań tak ważnych świadków, jak M. B. i A. Ś.. Opinie te sąd pierwszej instancji – wbrew twierdzeniom instancji *ad quem* - w istocie jedynie powierzchownie streścił, lecz nie ocenił (poza ogólnikowym zwrotem odnoszącym się do opinii biegłej I. S., że jest ona pełna i jasna) i nie przeanalizował ich treści, co odnosi się także do tych fragmentów ekspertyz, które wskazują, że depozycje procesowe ww. świadków mogą nie oddawać wiernie rzeczywistego przebiegu zdarzeń. Dotyczy to np. konstatacji biegłej I. S., że M. B. przejawia tendencję do wyciągania wniosków na temat szczegółów zdarzeń na podstawie fragmentarycznych postrzeżeń, tzw. fałszywych wspomnień, a nadto ma selektywne podejście do odtwarzania i doboru informacji (k. 11090, 11612 - 11613, 12006- 12008). Sąd Rejonowy nie poddał również analizie stwierdzenia biegłej O. Z., że wypowiedzi A. Ś. z dnia 11.05.2018 r., 24.08.2018 r., 23.11.2018 r., 30.11.2018 r., 11.01.2019 r., 08.02.2019 r.,

22.02.2019 r., 08.03.2019 r., 26.04.2019 r., 17.05.2019 r., 31.05.2019 r. nie posiadają walorów wiarygodności psychologicznej co do relacjonowanych zdarzeń (k. 11779), i to pomimo tego, że przy ustalaniu stanu faktycznego oparł się na zeznaniach A. Ś. złożonych we wskazanych wyżej terminach (np. w dniach 23 listopada 2018 r., 30 listopada 2018 r., 11 stycznia 2019 r. i 8 lutego 2019 r.).

W świetle powyższych wskazań, obowiązkiem Sądu Okręgowego, który analizował zarzuty odwoławcze, oparte na twierdzeniach o wadliwej i wybiórczej ocenie materiału dowodowego, w których podważano obciążające oskarżonych zeznania świadków i zwracano uwagę na konkretne występujące w nich niekonsekwencje i sprzeczności, a nadto kwestionowano dokonaną przez sąd I instancji ocenę dowodów z opinii sądowo - psychologicznych, było szczególnie wnikliwe zbadanie tych kwestii i uzupełnienie luk, które pojawiły się w rozumowaniu sądu pierwszej instancji. A tego sąd odwoławczy nie uczynił. Pisemne motywy wyroku tego sądu są w tym zakresie równie ogólnikowe, co uzasadnienie wyroku sądu I instancji, jednoznacznie świadcząc o tym, że sąd odwoławczy uchylił się od rzetelnej analizy apelacyjnych zarzutów kontestujących prawidłowość dokonanej przez sąd I instancji oceny materiału dowodowego. Braki uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego nie stanowią bowiem li tylko wad tego dokumentu procesowego, ale odzwierciedlają rażące błędy popełnione przy dokonywaniu kontroli odwoławczej.

W powyższym kontekście należy ponadto zauważyć, że od obowiązku rzetelnego rozważenia zarzutów apelacyjnych nie zwalniał Sąd Okręgowy przepis art. 455a k.p.k. Wręcz przeciwnie. Należy bowiem przypomnieć, że „płynący z powyższego przepisu zakaz wydawania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym nie może być bowiem odczytywany inaczej, jak tylko w ten sposób, że nakłada on na organ drugiej instancji dodatkowe obowiązki w przypadku, gdy pisemne motywy wyroku sądu pierwszej instancji nie czynią zadość wymaganiom określonym w przywołanym wyżej przepisie. W takim przypadku sąd drugiej instancji zobowiązany jest bowiem w uzasadnieniu swojego orzeczenia zamieścić te elementy, których część motywacyjna zaskarżonego wyroku, mimo wyraźnego ustawowego obowiązku, nie zawierała. Pisemne motywy wyroku sądu odwoławczego muszą być bowiem sporządzone tak, aby umożliwiały realną ocenę, czy rozstrzygnięcia (oraz

sposób procedowania, który do ich wydania doprowadził) obu orzekających w danej sprawie sądów, nie były dotknięte dowolnością, czy wręcz arbitralnością. Jeśli zatem uzasadnienie decyzji procesowej sądu pierwszej instancji, z uwagi na zaistniałe w nim braki i wadliwości, uniemożliwia dokonanie takowej oceny, sąd odwoławczy staje przed koniecznością ich uzupełnienia. Odesłanie do argumentacji zawartej w pisemnych motywach wyroku sądu pierwszej instancji, w takiej sytuacji, jest bowiem niemożliwe. Podkreślenia wymaga, że uzasadnienie orzeczenia stanowi jedyny materialny dowód przebiegu rozumowania organu orzekającego i z tej racji należy od niego oczekiwać, że będzie zawierało jasno wskazaną podstawę wydania przez sąd odwoławczy takiego, a nie innego rozstrzygnięcia, w tym argumentację rzetelnie odnoszącą się do zarzutów podniesionych w środkach zaskarżenia i w konsekwencji pozwalając będzie na stwierdzenie, że prawo stron do wniesienia środka zaskarżenia miało charakter rzeczywisty (por. D. Kala, Prawo do uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego jako element sprawiedliwości proceduralnej w sprawach karnych (w:) Środki zaskarżenia po nowelizacji kodeksu postępowania karnego, A. Lach (red.), Toruń 2015, s. 48 – 49). W sytuacji zatem, gdy uzasadnienie orzeczenia sądu pierwszej instancji nie odpowiada standardom wynikającym z art. 424 § 1 k.p.k. i podniesiono w tym zakresie zarzut apelacyjny (ustawodawca przecież stawiania takiego zarzutu nie zabrania) zadanie sądu odwoławczego ma nadto charakter złożony. Najpierw bowiem sąd musi zidentyfikować istotę uchybienia w sferze sporządzenia uzasadnienia przez sąd meriti, a mianowicie ustalić, czy ma ono charakter pierwotny, czy wtórny. Jeśli bowiem dotknięte wadami uzasadnienie orzeczenia towarzyszy zupełnemu i prawidłowo przeprowadzonemu postępowaniu dowodowemu oraz trafnym ustaleniom faktycznym, sąd odwoławczy może skoncentrować się wyłącznie na uzupełnieniu braków części motywacyjnej rozstrzygnięcia organu *a quo*. Jeśli jednak postępowanie dowodowe było prowadzone nieprawidłowo i wybiórczo, a ustalenia wynikające z wyroku sądu *meriti* nie pozostają w logicznym i merytorycznym związku z wywodami przedstawionymi w uzasadnieniu, sąd odwoławczy musi najpierw uzupełnić materiał dowodowy, później dokonać jego oceny, a następnie, w oparciu o wyniki tej analizy, wydać stosowne rozstrzygnięcie i w kolejnym kroku – jeśli zaistnieje taka potrzeba - właściwie je uzasadnić. W tej

drugiej sytuacji uchybienia sądu pierwszej instancji są zatem dużo poważniejszej natury i z reguły świadczą nadto o obrazie przepisu art. 7 k.p.k. lub innych regulacji wyznaczających sposób przeprowadzenia postępowania dowodowego przez organ pierwszej instancji” (zob. wyrok SN z dnia 4.12.2018 r., II KK 114/18).

Nie tylko jednak wywody zawarte w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego świadczą o tym, że sąd ten rażąco uchybił standardom rzetelnej kontroli odwoławczej. Organ *ad quem* nie dostrzegł bowiem m.in. poważnych uchybień w wyroku sądu pierwszej instancji w rozstrzygnięciach dotyczących obowiązku naprawienia szkody nałożonych na oskarżonych Ł. D., Z. C. i A. S. w punktach 44, 46, 47 tego orzeczenia. Kwestie te nie zostały co prawda dostrzeżone przez obrońców i podniesione wprost w apelacjach, ale sąd odwoławczy, który z urzędu podjął się korekty tych rozstrzygnięć dla – jak sam stwierdził – „zachowania wewnętrznej spójności i sprawiedliwości wyroku” zobowiązany był je dostrzec i odpowiednio – pamiętając również o wiążącym go zakazie *reformationis in peius* – zareagować.

Rozwijając ten wątek, należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy nie dostrzegł, że obowiązek naprawienia szkody (rozstrzygnięcie z punktu 44 wyroku sądu *meriti*) orzeczono wobec Ł. D. na rzecz podmiotu, który nie istniał w momencie wydania wyroku sądu pierwszej instancji. Co więcej, informacje na ten temat (choć w detalach nieprecyzyjne) znajdowały się w aktach sprawy, gdyż wynikały z pisma byłego pełnomocnika S. S.A. z dnia 27 kwietnia 2015 r. (k. 7563) oraz wniosku o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody z dnia 13 maja 2005 r. złożonego przez prokurentów B. S.A. w A. (k. 7592). Dysponując tymi informacjami bez wątpienia należało pozyskać odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego dotyczący podmiotu pokrzywdzonego czynem opisanym w punkcie CII części wstępnej wyroku sądu *meriti*, tj. S. SPÓŁKA AKCYJNA z siedzibą w J., KRS nr [...], NIP [...] (sąd pierwszej instancji błędnie określił w wyroku siedzibę tej spółki wskazując miejscowość A. zamiast J. – uwaga SN). Gdyby sądy orzekające ów odpis pozyskały, dowiedziałyby się, że pokrzywdzona spółka pod tą nazwą funkcjonowała w obrocie od 27.03.2003 r. do 29.05.2009 r., potem zmieniła nazwę na B. SPÓŁKA AKCYJNA z siedzibą w J., a z Krajowego Rejestru Sądowego została wykreślona w dniu 03.01.2012 r. z powodu przejęcia przez inną spółkę. Na mocy uchwały

Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki "B." SPÓŁKA AKCYJNA z siedzibą w J. z dnia 18.11.2011 r. doszło bowiem do połączenia spółki B. SPÓŁKI AKCYJNEJ w A. (spółka przejmująca) i spółki B. SPÓŁKI AKCYJNEJ w J. (spółka przejmowana), na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. (łączenie przez przejęcie), przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą za akcje wydane przez spółkę przejmującą, akcjonariuszom spółki przejmowanej.

Omawiając kwestie związane z wyżej wymienionym rozstrzygnięciem i ingerencją w jego treść przez sąd odwoławczy, nie mogło ująć uwadze Sądu Najwyższego i to, że organ *ad quem* zmniejszając kwotę orzeczoną tytułem wyżej wymienionego obowiązku, wskazał, iż czyni to dlatego, że występki z punktu CII został popełniony przez oskarżonego Ł. D. wspólnie i w porozumieniu z M. B., R. L. i A. M.. Prawdziwość tej tezy została trafnie zakwestionowana w kasacji wywiezionej przez obrońcę Ł. D., który zasadnie podniósł, że jego mandantowi nie przypisano działania „wspólnie i w porozumieniu”. Powyższa konstatacja sądu odwoławczego bez wątpienia również wskazuje na wadliwość przeprowadzonej w niniejszej sprawie kontroli instancyjnej.

Jeszcze bardziej dobitnym wyrazem wadliwości tej kontroli jest jednak to, że badając ów wątek w kontekście zarzutów apelacyjnych, w których obrońca oskarżonego Ł. D. kwestionował tak zasadność przypisania oskarżonemu przestępstwa opisanego w punkcie CII części wstępnej wyroku sądu *meriti* (z uwagi na brak możliwości niebudzącego wątpliwości ustalenia, że przedmiotowe papierosy otrzymał oskarżony), jak i – „z daleko idącej ostrożności” - wysokość orzeczonego obowiązku naprawienia szkody, sąd odwoławczy nie zwrócił uwagi na fakt, że analogiczny czyn (jak opisany w punkcie CII części wstępnej wyroku sądu *meriti*, a przypisany Ł. D. w punkcie 38 części dyspozytywnej tego orzeczenia) został przypisany L. K. w punkcie 78 prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2016 r., sygn. akt III K 47/15 (k.11117 – 11180). L. K. przypisano bowiem czyn polegający na tym, że „w okresie od 01 października 2007 do 13 grudnia 2007 roku w Katowicach, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodu, nabył za około 70 procent wartości pochodzące z kradzieży z włamaniem do magazynów wytwórni wyrobów tytoniowych „S.” w J. nr [...] wyroby tytoniowe różnych marek o wartości około

248 216,46 zł”, który zakwalifikowano z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. *in fine*. Oczywiście sądy orzekające w niniejszej sprawie treścią ww. orzeczenia, zgodnie z zasadą samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego (art. 8 § 1 k.p.k.), związane nie były, ale przy tego rodzaju zarzutach apelacyjnych, treść ww. orzeczenia winna być przedmiotem pogłębionej refleksji sądu odwoławczego, co powinno znaleźć wyraz w treści uzasadnienia wyroku tego sądu. W przedmiotowej sprawie, tak się jednak nie stało, co jest kolejnym dowodem na to, że kontrola apelacyjna rażąco odbiegała od standardów wyznaczonych treścią art. 433 § 1 i 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.

Przy tej okazji należy jednak zauważyć, że nie ma racji obrońca oskarżonego Ł. D. – adwokat J. R., gdy twierdzi, że skazując oskarżonego za czyn przypisany mu punkcie 38 wyroku sądu *meriti*, za który uprzednio prawomocnie skazano L. K., sąd dopuścił się uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. Niedopuszczalna jest wszak taka interpretacja art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., która prowadzi do ominięcia kategorycznie brzmiących pozostałych przepisów art. 17 § 1 k.p.k. Skoro zatem przeszkodę procesową stanowi powaga rzeczy osądzonej rozumiana jako wcześniejsze prawomocne zakończenie postępowania karnego co do tego samego czynu tej samej osoby (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.), to nie sposób uznać, że pod przesłankę z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. podpada sytuacja wcześniejszego prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie co prawda o ten sam czyn, ale przeciwko innej osobie.

Skarżący ten nie ma również racji, negując możliwość nałożenia obowiązku naprawienia szkody na osobę skazaną za paserstwo. Rozwijając ten wątek należy zauważyć, że Sąd Najwyższy od lat konsekwentnie dopuszcza taką możliwość stwierdzając m.in., iż „pogląd, że sprawca paser nie może odpowiadać w całości za szkodę wyrządzoną tym przestępstwem, jest rażąco błędny w świetle *ratio legis* art. 46 § 1 k.k.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r., III KK 399/10), a także wskazując, że „nie można twierdzić, że paser nie wyrządza żadnej szkody w mieniu właściciela rzeczy stanowiącej przedmiot paserstwa. Oznacza to, że pomiędzy czynem zawierającym znamiona przestępstwa paserstwa, a naruszeniem

lub zagrożeniem dobra będącego przedmiotem tego przestępstwa w postaci rzeczy, nie ma ogniw pośrednich, podobnie jak w przypadku przestępstwa kradzieży. Zatem odpowiedzialność odszkodowawcza sprawcy kradzieży oparta o art. 46 § 1 k.k., nie eliminuje odpowiedzialności odszkodowawczej pasera, który podejmuje działania w odniesieniu do mienia będącego uprzednio przedmiotem tych przestępstw” (wyrok SN z dnia 11 lutego 2011 r., III KK 243/10). Przypomnieć przy tym należy, że zgodnie z art. 422 k.c. za szkodę odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto ją bezpośrednio wyrządził, lecz także ten, kto inną osobę do wyrządzenia szkody nakłonił albo był jej pomocny, jak również ten, kto świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody. Bez wątpienia paser, który umyślnie nabywa wyroby pochodzące z kradzieży, za cenę dużo niższą od ich rzeczywistej wartości, jest osobą, która świadomie korzysta z wyrządzonej drugiemu szkody.

Przechodząc natomiast do kolejnych kwestii związanych z wątkiem dotyczącym orzeczeń o obowiązku naprawienia szkody, należy wskazać, że sąd pierwszej instancji w punkcie 46 (w związku z czynem VII) orzekł wobec oskarżonego Z. C. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz P. SA kwoty 5000 zł, a w punkcie 47 orzekł od A. S. (w związku z czynem XLVII) obowiązek naprawienia szkody na rzecz PHUP O. w kwocie 2000 zł. Z uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji wynika przy tym, że ww. kwota zasądzona na rzecz P. SA, związana jest z przestępstwem popełnionym na szkodę firmy „L.”.

Takie rozstrzygnięcia nie mogą być uznane za prawidłowe, skoro przestępstwo na szkodę PHUP O. – jak wynika z ustaleń sądu pierwszej instancji - popełnił oskarżony Z. C. wraz z M. B., R. L., D. M. oraz R. W. i to temu oskarżonemu przestępstwo to zostało zarzucone i przypisane (zob. punkt VII części wstępnej wyroku i punkt 2 części dyspozytywnej wyroku). Natomiast przestępstwo na szkodę firmy L. zostało popełnione - jak wynika z ustaleń sądu pierwszej instancji - przez oskarżonego A. S. wraz z R. L., R. S. i M. M.. Co więcej, w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji wskazano, że obowiązkiem naprawienia szkody, w związku z przestępstwem popełnionym na szkodę przedsiębiorstwa L., miał być obciążony właśnie A. S..

Powyższe okoliczności, choć nie podniesione wprost w kasacjach, jednoznacznie wskazują, że w rozstrzygnięciach zawartych w punktach 46 i 47 wyroku sądu pierwszej instancji obowiązek naprawienia szkody został nałożony na osoby niebędące sprawcami przestępstw, którymi wyrządzono ww. szkody. Fakt, że sąd odwoławczy, mimo tego, iż ingerował w treść tych rozstrzygnięć, wadliwości tej nie zauważył, jest dodatkowym argumentem, że kontrola instancyjna w przedmiotowej sprawie rażąco odbiegała od jej ustawowych standardów.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że autorzy nadzwyczajnych środków zaskarżenia wykazali zaktualizowanie się w przedmiotowej sprawie podstawy kasacyjnej z art. 523 § 1 k.p.k. i uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazał temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W postępowaniu ponownym sąd odwoławczy, kierując się wskazaniem i zapatrywaniem Sądu Najwyższego oraz pamiętając o wiążącym go zakazie *reformationis in peius*, przeprowadzi kontrolę odwoławczą, zgodnie ze standardami wyznaczanymi treścią przepisów art. 433 § 1 i 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., zwracając uwagę także na te zagadnienia podniesione w nadzwyczajnych środkach zaskarżenia, które Sąd Najwyższy, ze względu na skorzystanie z kompetencji przyznanej na mocy art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., pozostawił poza zakresem swoich rozważań.

Na zakończenie Sąd Najwyższy odniesie się do zarzutu podniesionego w punkcie 3 kasacji obrońcy oskarżonego M. M.. Jest to konieczne, gdyż jego podzielenie musiałoby skutkować – przynajmniej w pewnym zakresie – uchyleniem nie tylko wyroku sądu drugiej, ale i pierwszej instancji. Tego zarzutu Sąd Najwyższy jednak nie uznał za zasadny. Choć bowiem w istocie podstawą usunięcia oskarżonego M. M. z sali rozpraw powinien być art. 375 § 1 k.p.k., to w przypadku tego oskarżonego, zastosowanie wadliwego trybu jego usunięcia z tej sali, nie może być traktowane jako naruszenie przepisów mogące mieć wpływ (a tym bardziej istotny wpływ) na treść orzeczenia. Postawa M. M. w toku postępowania, tak przed sądem I, jak i II instancji, wskazuje, że w istocie nie był zainteresowany przebiegiem rozprawy (o czym świadczą np. jego wnioski o niedoprowadzenie na

terminy rozprawy głównej, które dotyczyły również terminów, na których był przesłuchiwany m.in. A. Ś. – k. 10880).

Ponadto, przepis art. 375 § 2 k.p.k. nie nakłada na przewodniczącego składu orzekającego obowiązku odczytania protokołu rozprawy sporządzonego pod nieobecność oskarżonego usuniętego z sali rozpraw tym trybie. Przewodniczący jest zobowiązany jedynie do zrelacjonowania tego, co działo się na rozprawie pod nieobecność oskarżonego, np. streszczenia zeznań przesłuchanych świadków. Oskarżony wydany z sali rozpraw na podstawie art. 375 § 1 k.p.k. traci też prawo do zadawania pytań osobom przesłuchanym pod jego nieobecność, czy zapoznania się z ujawnionymi w tym czasie dokumentami lub dowodami rzeczowymi sprowadzonymi na salę i nie może z tego powodu żądać ponownego ich przeprowadzenia (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2022, komentarz do art. 375, teza 8). Oskarżony M. M., który - przypomnijmy - korzystał z pomocy obrońcy, w związku z długim czasem trwania ww. postępowania miał możliwość nie tylko szczegółowego zapoznania się z przebiegiem rozprawy głównej przeprowadzonej pod jego nieobecność (np. poprzez gruntowne zapoznanie się z aktami sprawy), jak i złożenia wyjaśnień co do przeprowadzonych pod jego nieobecność dowodów. Wyjaśnienia oskarżony mógł złożyć także w toku rozprawy odwoławczej, z czego jednak świadomie zrezygnował (najpierw jego obrońca złożył wniosek o doprowadzenie oskarżonego na rozprawę odwoławczą, a potem ten wniosek cofnął – k. 12503 – 12504).

Rozstrzygnięcie o zwrocie opłat od kasacji wyznaczyła treść przepisu art. 527 § 4 k.p.k., a o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej dla obrońców z urzędu Z. C. i M. M. orzeczono na podstawie § 2, § 3, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 2 pkt 6 i ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019, poz. 18)